

Sygn. akt I ACa 143/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa D. V.

przeciwko Z. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 5 listopada 2015 r. sygn. akt I C 473/13

uchyla zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w zakresie rozprawy z dnia 5 listopada 2015 r. przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania i orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Józef Wąsik SSA Anna Kowacz-Braun SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 143/16

UZASADNIENIE

Powódka D. V. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu skierowanego przeciwko Z. S. wniosła o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 105 000 zł tytułem odszkodowania oraz 95 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i rozstrój zdrowia.

W uzasadnieniu powódka podała, że Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie I ACa 32/11 oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 6 maja 2010 r. i obciążył ją kosztami postępowania w wysokości 500 zł. Sędzią sprawozdawcą w postępowaniu apelacyjnym była pozwana sędzia Z. S.

W ocenie powódki z pisemnych motywów wyroku wynika, iż pozwana nie zapoznała się z aktami prowadzonej sprawy, gdyż przedstawia ocenę dowodów w sposób dowolny i sprzeczny z rzeczywistością. Powódka podała, że już w pozwie zawarła wniosek o powołanie biegłego lekarza psychiatry celem ustalenia szkody na zdrowiu, zaś z uzasadnienia wyroku wynika, iż nie domagała się takiego dowodu. Sąd nie dopuścił również wnioskowanej dokumentacji medycznej powódki. Ponadto Sąd wskazał, że powódka mogła powołać dowód z zaświadczenia o stanie zdrowia załączony do apelacji w postępowaniu przed sądem I instancji, podczas gdy zostało ono sporządzone przez psychiatrę A. I. w dniu 27 maja 2010 r., a więc już po wydaniu wyroku. Pozwana nie sprawdziła zatem daty wydania zaświadczenia.

Powódka wskazała, że działania i zaniechania pozwanej w trakcie procesu toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach, sygn. I ACa 32/11 doprowadziły do naruszenia przepisów w postępowaniu cywilnym, które stanowiły źródło uprawnień D. V.. Istnieje związek przyczynowy między naruszeniem jakiego dopuściła się pozwana, a szkodą poniesioną przez powódkę, ponieważ na skutek wydania niekorzystnego wyroku pogorszył się stan zdrowia powódki, w tym doszło do nawrotu reumatoidalnego zapalenia stawów. Powódka jest osobą bardzo biedną, obciążoną wysokimi kosztami spraw sądowych, korzysta z pomocy opieki społecznej. Z uwagi na ubóstwo i niedożywienie cierpi na anemię oraz 15 chorób współistniejących, a każdy stres jakiego doznaje zaostrza zapalenie stawów i niszczy kości. .

Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia powódka wskazała na przepis art. 415 k.c., gdyż poprzez wydanie przedmiotowego wyroku pozwana jako osoba fizyczna celowo uniemożliwiła powódce uzyskanie należnej jej w toczącym się procesie zapłaty.

Pozwana Z. S. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i obciążenie powódki kosztami postępowania.

Wyrokiem z dnia 5 listopada 2015r. sygn.. akt I C 473/13 Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo i przyznał adwokatowi I. E. kwotę 4428 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu.

Sąd Okręgowy wskazał, że powódka D. V. domagała się zasądzenia od pozwanej Z. S. kwoty 95 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 105 000 zł tytułem odszkodowania w związku z wydanym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 czerwca 2011 r., sygn. akt I ACa 32/11. W ocenie Sądu po stronie pozwanej zachodzi brak legitymacji biernej w niniejszym postępowaniu, co stanowi o oddaleniu powództwa w całości. D. V. pozwała Z. S. jako osobę fizyczną, zaś wyrok z dnia 22 czerwca 2011 r. został wydany przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w ramach sprawowanego wymiaru sprawiedliwości. Wydane przez Sąd Apelacyjny w Katowicach przedmiotowe orzeczenie było wyrazem sprawowanej władzy sądowniczej, będącej rodzajem władzy publicznej za którą odpowiedzialność ponosi wyłącznie Skarb Państwa, nie zaś poszczególni sędziowie jako osoby fizyczne. Zgodnie z treścią art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Z powyższego wynika zatem, że ewentualne roszczenia powódka mogłaby kierować do Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach, a nie wobec pozwanej, jako osoby fizycznej. Z. S. w toku prowadzonego postępowania II instancji nie wykonywała żadnych czynności poza sprawowaną władzą sądowniczą, które mogłyby wywołać u powódki szkodę, a zatem jako osoba fizyczna nie może zostać zobowiązana do jej naprawienia zgodnie z żądaniem powódki. Sąd wykonywał czynności procesowe wynikające z obowiązujących przepisów i zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, w żaden sposób nie naruszając obowiązujących procedur.

Jak stanowi art. 415 k.c. ten, kto to z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Podstawową przesłanką tej odpowiedzialności jest powstanie szkody, która winna pozostawać w adekwatnym związku przyczynowym z zachowaniem noszącym znamiona bezprawności, która jest kategorią obiektywną i oznacza niezgodność z obowiązującymi zasadami porządku prawnego wynikającymi z powszechnie obowiązujących norm prawa oraz zasad współżycia społecznego. Zgodnie z art. 6 k.c., 232 i 3 k.p.c. - to na powódce ciąży obowiązek wykazania, że strona pozwana wyrządziła jej szkodę, za którą ponosi odpowiedzialność deliktową. Wobec zaś tak określonych procesowych obowiązków powódki, zdaniem Sądu pierwszej instancji, wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego uprawniają do stwierdzenia, iż w/w okoliczności nie zostały wykazane. Ponadto

powódka uznając wydane orzeczenie sądu II instancji za niezgodne z prawem wniosła skargę do Sądu Najwyższego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 czerwca 2011 r., którą postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014 r. Sąd Najwyższy odrzucił. Zatem powódka nie może kwestionować zasadności wydanego przez Sąd Apelacyjny w Katowicach prawomocnego wyroku w sprawie I ACa 32/11. Niezależnie od tego powódka winna kierować roszczenia do całego trzyosobowego składu sędziowskiego wydającego wyrok, a wniosła pozew skierowany jedynie przeciwko sprawozdawcy (...) Z. S. Skutkowało to oddaleniem powództwa.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zarzucając:

1. nieważność postępowania z uwagi, że wyrok wydano pod jej nieobecność usprawiedliwioną zaświadczeniem lekarza sądowego i pod nieobecność adwokata, którego pełnomocnictwo zostało cofnięte we wszystkich sprawach o czym wiedziała Okręgowa Rada Adwokacka, która zwolniła adwokata,

2. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

a) art. 415 k.c. poprzez jego niezastosowanie, pomimo wykazania przez powoda wszystkich przesłanek warunkujących odpowiedzialność deliktowa pozwanego tj. istnienia i wysokości szkody, zdarzenia wywołujące szkodę i związku przyczynowego między szkodą a zdarzeniem;

b) art. 417 k.c. poprzez jego zastosowanie do niniejszego przypadku.

3. naruszenie prawa procesowego poprzez nieważność postępowania

a także poprzez:

- nierozpoznanie istoty sprawy albowiem Sąd pierwszej instancji przyjął przesłankę unicestwiająca roszczenie powódki poprzez uznanie że pozwana nie jest legitymowana biernie a jedynie legitymowany jest Skarb Państwa co spowodowało, że nie rozpoznano osobistej odpowiedzialności pozwanej, która nie przeczytała akt przed przystąpieniem do orzekania. Powódka zarzuciła, że pozwana rozpoznając sprawę wadliwie nie uchyliła wyroku pierwszej instancji, nie ustanowiła biegłego mimo wniosku zgłoszonego jeszcze przed Sądem pierwszej instancji i nie dopuściła dowodu z zaświadczenia, którego powódka nie mogła powołać wcześniej,

- naruszenie art. 233§1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, i poczynienie błędnych ustaleń faktycznych polegających na uznaniu, że powódka nie udowodniła, że pozwana popełniła szkodę przy sposobności wykonywania obowiązków służbowych a nie przy wykonywaniu czynności orzekania,

- naruszenie art. 233§1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, i poczynienie błędnych, wewnętrznie sprzecznych ustaleń faktycznych polegających na uznaniu, że powódka uznając wydane orzeczenie za niezgodne z prawem wniosła skargę do Sadu najwyższego o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia, podczas gdy powódka wnosząc skargę działała celem wykluczenia odpowiedzialności Skarbu Państwa. Zdaniem powódki to pozwana ponosi odpowiedzialność na zasadach winy albowiem nie przeczytała ona akt i wyrok opiera się na fantazji sędziego orzekającego. Powódka podniosła, że przedmiotem jej żądania jest zadośćuczynienie i odszkodowanie za szkodę wyrządzoną poprzez przystąpienie do orzekania bez przeczytania akt sprawy.

Powódka podniosła także, że Sąd nie ustalił jakiego sędziego dotyczyła sprawa prowadzona przez pozwaną. Powódka zakwestionowała stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku wydanego w sprawie I ACa 32/11 w zakresie zgłoszenia przez nią dowodu na okoliczność szkody na zdrowiu, powódka także zakwestionowała ocenę, że wniosek o powołanie biegłego i z zaświadczenia lekarskiego nie miał charakteru nowości mimo, że zaświadczenie miało sprostować zeznania dr I. po wydaniu wyroku.

Powódka wskazała nadto, że art. 120 k.p. nie wyłącza wyrządzenia przez pracownika szkody z winy umyślnej na podstawie art. 415k.c. Kłamstwo i manipulacja pozwanej przy rozpoznaniu sprawy uzasadnia zdaniem powódki odpowiedzialność pozwanej.

Skarżąca zarzuciła też, że Sąd nie przeprowadził dowodu z przesłuchania Sędzi T. , która chciała przyznać odszkodowanie i zadośćuczynienie na zasadach słuszności. Powódka powołała się na rozstrój zdrowia wynikający z osłabienia układu odpornościowego na skutek stresu .

W konsekwencji powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

W pierwszej kolejności należało rozważyć najdalej idący zarzut nieważności postępowania. Podnoszone w apelacji okoliczności wiążą się z przyczyną nieważności określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem nieważność zachodzi jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Warunkiem skutecznego zarzutu nieważności postępowania spowodowanej pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw jest więc stwierdzenie, że doszło do naruszenia przez sąd drugiej instancji przepisów postępowania oraz, że skutkiem tego naruszenia doszło do pozbawienia strony możliwości obrony praw strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2015 r. II CSK 443/14 LEX nr 1730599).

Strona, dla której sąd ustanowił pełnomocnika z urzędu może, zgodnie z art. 94 § 1 w związku z art. 118 § 1 k.p.c., wypowiedzieć mu pełnomocnictwo, a oświadczenie jej odnosi skutek w stosunku do sądu i pełnomocnika z chwilą zawiadomienia ich o tym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1977 r., III CRN 64/76, OSNCP 1977, Nr 1, poz. 14 oraz wyroki: z dnia 19 października 2011 r., II CSK 85/11; z dnia 26 września 2012 r., II CSK 36/12, niepublikowane). W tym przypadku zawiadomienie o terminie ostatniej rozprawy zostało doręczone pełnomocnikowi z urzędu powódki adwokat I. E. w dniu 15 września 2015r. a więc już pod dokonaniu skutecznego zawiadomieniu Sądu z dnia 24 sierpnia 2015r. o wypowiedzeniu przez powódkę pełnomocnictwa. Pismo pełnomocnika stanowiło wystarczające stwierdzenie wypowiedzenia , które pełnomocnik uznawał za skuteczne. Forma zawiadomienia Sądu stwierdzająca fakt wypowiedzenia była wystarczająca skoro zarówno powódka jak i jej pełnomocnik uznawali , że wypowiedzenie jest niewątpliwe i doszło do pełnomocnika w taki sposób, że mógł się on zapoznać z jego treścią. Bezprzedmiotowe więc było rozpoznawanie wniosku o zwolnienie pełnomocnika. Zarówno pełnomocnik powódki jak i Sąd (poprzez pełnomocnika) zostali zawiadomieni o wypowiedzeniu , skutki więc umocowania ustały w dniu 7 września 2015r. a więc jeszcze przed ekspedycją zawiadomienia o terminie rozprawy. Jeżeli Przewodniczący uznawał, że oświadczenie adwokata nie jest wystarczające dla weryfikacji prawidłowości wypowiedzenia i wydał zarządzenie wzywające do przedłożenia takiego wypowiedzenia (nota bene bez rygoru) to wezwanie powinien skierować także do powódki, która składała oświadczenie o wypowiedzeniu. Było to szczególnie istotne wobec treści oświadczenia pełnomocnika, że otrzymał informacje mailem (z treści oświadczeń powódki złożonych na rozprawie apelacyjnej) wynika, że składała ona także dodatkowe oświadczenia w tym przedmiocie). Przed wyjaśnieniem zaś kwestii skuteczności wypowiedzenia Sąd nie mógł uznawać prawidłowości zawiadomienia powódki o terminie rozprawy. W aspekcie potwierdzenia okoliczności wypowiedzenia w treści pisemnej apelacji należy przyjąć , że przeprowadzenie rozprawy w dniu 5 listopada 2015r. w nieobecności dotychczasowego pełnomocnika a przede wszystkim w nieobecności strony, która nie została zawiadomiona o rozprawie naruszało przepis art. 214 §1 k.p.c. Treść zaświadczenia z dnia 23 października 2015r. (k-186) nie wskazuje by powódka została poinformowana przed datą posiedzenia, że w jej sprawie I C 473/13 (lub I C 1827/12) odbędzie się rozprawa. Niezależnie od tego zaświadczenie to wskazuje, że w dniu 5 listopada 2015r. istniała przeszkoda do osobistego stawiennictwa powódki wywołana chorobą.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie można też przyjąć, że znana urzędowo okoliczność prowadzenia przez powódkę wielu procesów prowadzi aksjomatycznie do uznania, że powoływanie przez powódkę zarzutu nieważności postępowania stanowi nadużycie przez powódkę uprawnień procesowych. Trudno też przyjąć, by zawiadamianie Sądu w dniu 7 września 2015r o wypowiedzeniu pełnomocnictwa mogło stanowić próbę przewleknięcia procesu skoro możliwe było zawiadomienie strony o posiedzeniu. Obiektywnie zaś powódka nie mogła ustosunkować się do odmowy przeprowadzenia zgłoszonych przez nią dowodów tj do postanowienia z dnia 5 listopada 2015r. i zgłosić ewentualnych zastrzeżeń. W modelu postępowania kontradyktoryjnego ranga rozprawy jest szczególnie istotna i prawo do udziału w rozprawie należy do podstawowych uprawnień strony. Zachodzi więc nieważność w przypadku, kiedy strona

niereprezentowana nie może sama uczestniczyć w rozprawie , z przyczyn przez siebie niezawinionych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2014 r. III CSK 155/13 LEX nr 1489246).

Z tych względów Sąd drugiej instancji na podstawie art. 386§2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w zakresie rozprawy poprzedzającej wydanie zaskarżonego wyroku, przekazał sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Czyni do zbędnym ustosunkowanie się do pozostałych zarzutów apelacji.

SSA Józef Wąsik SSA Anna Kowacz-Braun SSA Sławomir Jamróg